

ကုသကံး ဆဟ်နီ

ဘဉ်တၢ်စဲကွံးရုလီအီဒီဖို

Asia Indigenous Peoples Pact (AIPP)

Copyright 2021

လိာ်အမံး: ကုသကိးဆုဟံာ်

လိာ်တံာ်ကွဲးဆဲး: နံာ် ၂၅၆၄

လိာ်တဘျီအံးအတံာ်ဂံာ်တံာ်ကျိး တံာ်ကမအါထီာ်အီလါအတမ့ာ်တံာ်မန့ာ်တံာ်ဘျူးတံာ်ဖျိာ်ဘာ် တဖာ်န့ာ်မသု ဘာ်ဆာ်ကဘာ်ဒူးသ့ာ်ညါကုး AIPP ပုမထီာ်လိာ်အံးဒီးကဘာ်ယါထီာ်ကျဲး ခိဖျိ AIPP

ဘာ်တံာ်ထူးထီာ်ရုလီအီလါ

Asia Indigenous Peoples Pact (APP)
112 Moo 1, Tambon San Pranate, San Sai District
Chiang Mai Province, 50210, Thailand.
www.aippnet.org

ပုမထီာ်လိာ်အမံး

ပုကွဲးတံာ်ဂံာ် : Natdanai Trakansuphakon

အဲးဒူးထာ် : Mr.Sunny Danpongpee and Mr.Pahwahkay Sirichanakul

ပုတုတံာ်ဂီ : Wanichakon Kongkheeree

ပုကူာ်လိာ်တံာ် : Leaders and representative from Mae Yod village ,
Dr. Prasert Trakansuphakon, Mr.Lakpa Nuri Sherpa

ISBN :

လိာ်တဘျီအံးဘာ်တံာ်ဆီာ်ထွဲအီလါ

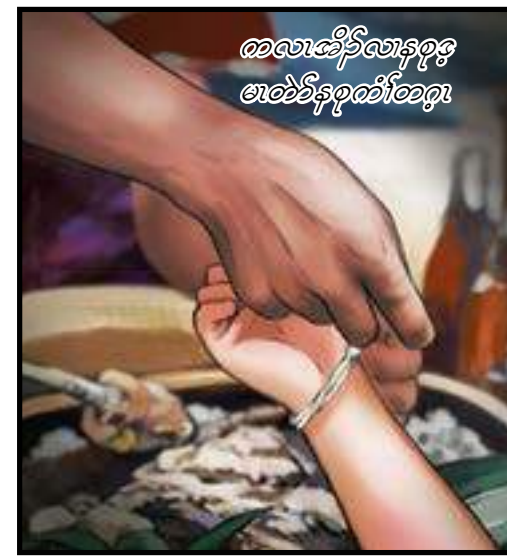
Norwegian Agency for Development Cooperation (NORAD)

ပုဟံးမုဒါလါလိာ်တဘျီအံးအဖီခိာ်ခဲလံာ်မ့ာ်ဝဲ :
Asia Indigenous Peoples Pact (AIPP)

ဘာ်တံာ်ဝဲးကျဲးအီလဲ :
AIPP Printing Press Co.,Ltd.

32 Moo. 2 Tambon San Pranate,
Sansai District, Chiang Mai
Thailand

အိာ်တပုဂု
တလံာ်ဂု
မံနုပုဒုာ်ပုဒါ
နကလါမံအဆု
ကုးနုဆုဟံာ်
တက့ာ်.

မ့ာ်
ဖုဖု

တစ်ဆီကမိန့်ပဲထိုင်အသးခိဖို
ကစာ်စီဖာ ၉ ဂတကအတော်သိင်္ဂါနိင်ကျ
ဘဉ်လားတံအအိဉ်အအိဉ်အကူအလာ”တံဟ်ခိဉ်
နုဆာဉ်တံဘဉ်တု, ဖိပျာကညီအတော်
နံဟ်ဒီးအိဉ်မုဉ်အသးနုဉ်လီၤ.

ပခိဉ်အတော်အာဉ်လီၤတထံဉ်အိဉ်အိဉ်ထီဉ်တံအသကိးလာပခိဉ်
အဝဲကျိးဒီးလာတမ့ဉ်ပခိဉ်အတော်အအဝဲကျိးယုဉ်ဒီးပျာကညီ
အနုသဝီဒီးသိးကမမုထီဉ်ဂဲထီဉ်ကုဒီးအံးထွဲကွာ်ထွဲကွာ်
ပျာကညီအတော်ဆဲးတံလၢနုဉ်လီၤ.

အယိဉ်ဒုးအိဉ်ထီဉ်ပခိဉ်အတော်ရဲဉ်ကျိး
ဒီးတံအာဉ်လီၤပဲလါအိဉ်ကံဉ် ၃ သိ
နိဉ်၂၅၅၅၃ လၢအဘဉ်လားဒီးတံအ
မုထီဉ်ဂဲထီဉ်ကုပျာကညီအတော်အိဉ်မု
အကျိးဒီးဟံးနုဉ်သုအိဉ်ပျာကညီအနုသဝီ
လာတံလီၤအဂစုာ်ကိးနုဉ်လီၤ.

အယိဉ်သဝီဗဲာ်ယီဉ်ခံကထီဉ်ကု, နုသဝီလၢအဟံးယံာ်ကတီၤကုပျာကညီအတော်အိဉ်မုအကျိး,
အထုသနု, တံဆဲးတံလၢဒီးဟံးယံာ်ကတီၤကုသုဉ်ခိဉ်တံပျာလၢကစာ်ကလိဒီးဘဉ်တံတုာ်
လီၤအိဉ်လၢပျာကိးကပဒီးနုဉ်လီၤ.

ပျာသုဉ်တ
ဖဉ်အလဲ
ဆုလဲဉ်

အ

ဝါ ဝါ
!!!

ဟ့ !
ယိးစံ

သးပျာဒီးလီၤ မ့ဉ်သးပျာဟံဉ်ခိဉ်
လာသဝီဗဲာ်ယီဉ်ခံ

ဟံဉ်
ပျာသုဉ်တဖဉ်
အလဲဆုလဲဉ်

အဝဲသုဉ်လဲ
ဆုလုးပုလဲ
လဲ...လဲသကိး
ပျာခဲလၢာ်
အိဉ်ခိးနုလဲ

ဖိခွါ..
လဲကတော်တီ
နသးချ

မိ...
...

စီစဉ်

ဟ့..သကိး

စီစဉ် မှာပုသးစာတကလသဝီပု
အဝဲလဲယုတၢ်မလၢဝုပု
ဘၣ်ဆၣ်ခဲအံၤန့ၣ်အဝဲဟဲက့
ကဒါက့ဆုဟံၣ်

နဟဲက့
ခဲလဲၣ်

ဟံးဟံၣ်တၢ်
ကျၢကျၢ
ပါ

ပု...
...

ဟ့...
...

ဖဲအဖၢထၢင် ဝုၣ်က့ဟဲ ဖဲလၢဂ့န့ၣ်
လၢအပုက့ၣ်စီစဉ်လဲၤဆါန့ၣ်ပု
တၢ်ဘၣ်ယးတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးအစုက
ဝဲလၢပုဆါတၢ်အလီၢ်တတီၤလီၤ.

နီၤဇၢပုလၢအအံၤတခါဂ့
ဒိၣ်မးန့ၣ်တၢ်လီၤန့ၣ်တၢ်ဖိတၢ်လဲၤ
ကက့မးသ့ၣ်တၢ်လီၤ.

..အါ,
တမၤဘၣ်
အပုဒိၣ်
က့ဆိး

အါ...
ဟဲမတၢ်ဖဲအံၤ
အါန့ၣ်လံ...
တၢ်အိၣ်မုတ
ဂ့ထီၣ်နီၤတမံ
လဲၣ်

ပု...
...

ပု

စီစဉ်အတၢ်အိၣ်မုလၢကက့ဆုအဟံၣ်
ဒၣ်ဝဲ..ဒီးသီးကက့မးထီၣ်ဂဲထီၣ်က့အဒုသဝီ
ဒီးအံးထွဲက့ၣ်ထွဲအဒုၣ်ဖိထၢဖိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဟဲ...ဟဲကျီ
သကိးနီၣ်

အါ ..
မသကိး

ဘန်ဆန်ပုလု၊
တံချာ၊လတ်လီ
အဂတဖန်တ
သုညါဝဘန်

ဖါတံကွန်ဒံ
ပုမစသးပျံဟံခိန်

ပမုန်ကွာလတ်ဆုး
ခုးတံဖဲခုးအံလီကန်
တံမဟးဂီသုညါပျံ
တံဝးတရံး.....အနီနီ
တခီနုနုတမုန်ဘန်,
တံအံ
မုန်ဖဲပုလုပျံအတံကွန်
သုကွန်ဘန်လါ
အဂုဒိန်ဖးနုနုလီ.

ပအိန်ဒီးတံသုညါလါကကွီသုညါလဲနဲ န်သီးသုညါသုတသံတဂုမုန်တခီ
ဒီးထီန်ကုလါအသိ၊ဖဲနုနုအခါယုတဖန်ကီးသိန်ဝဲ၊မုန်တံဆါကတီလါ
သုညါတဖန်ကကွီထီန်နုနုထံဒီးခုးယုလီကုဝဲအဆါကတီ၊အယံ
ပကွီသုညါတဖန်ထဲပခိန်လုခိန်.သုညါတဖန်တသံဘန်.

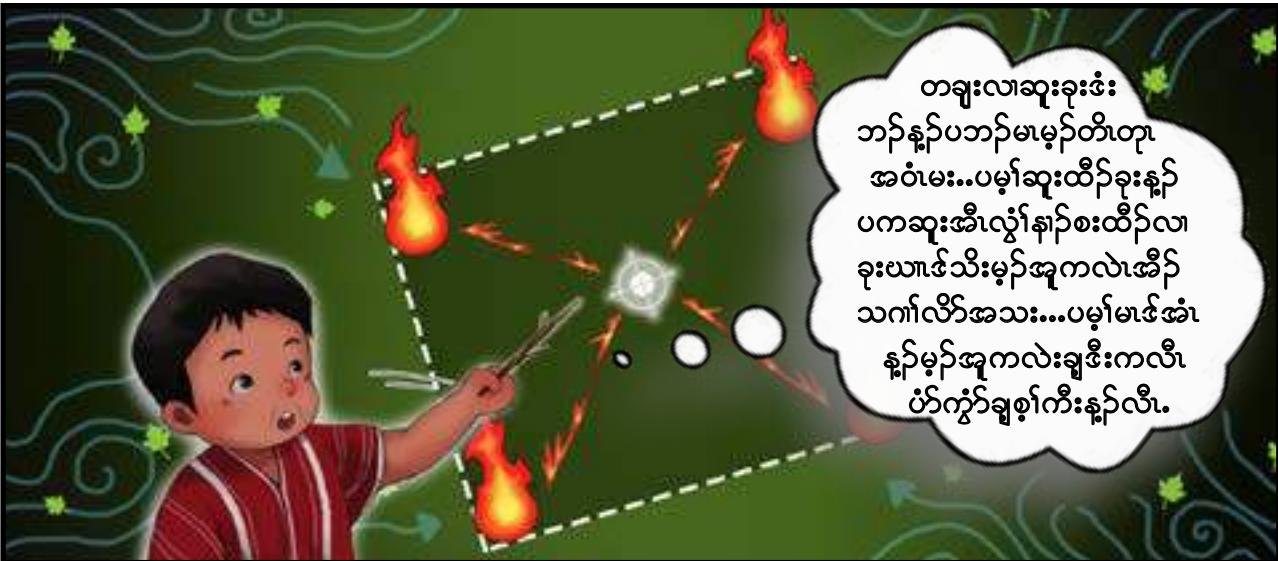
တံမခုးနုနုမုန်ဝဲ
တံဆီတလဲတံလီ
ကီးနုနုဒဲးဖဲအိန်ခုးဝဲ
အလီခံ ပဘန်ဟံလုး
ထီန်ကုသုညါဖိဝန်
ဖိတဖန်

န်သီးဟီန်ခိန်သုတ
ဟးဂီတဂု,တံဆုးထီန်
ခုးမုန်ဒဲးန်သီးကဒီးနု
ဟီန်ချါမုတမုန်ဖုချုန်ကမုန်လါ
ကလုအိန်တံဖိတံလါ
လါပသုညါလီဖူးလီ
တဖန်နုနုလီ.

တံလါခုးနုနု
တဘန်သုထံ
အါအါဘန်
ဒီးတဘန်သုဟီန်
ချါလါပုဆါအါ
လါကန်ပု
တဖန်ဘန်.

ဟီန်ချါလါ
အဂုကတံ
နုနုမုန်ဒဲး
ဖုချုန်နုနုလီ.

တချးလါဆုးခုးဒီး
ဘန်နုနုပဘန်မမုန်တံတု
အဝဲမး...ပမုန်ဆုးထီန်ခုးနုနု
ပကဆုးအါလွံနုနုစးထီန်လါ
ခုးယုဒဲးသီးမုန်အုကလဲအိန်
သကံလီအသး...ပမုန်မုန်အံ
နုနုမုန်အုကလဲချးဒီးကလီ
ဟံကွန်ချုစုကီးနုနုလီ.

လါပဟံနုနု
ပုမခုးတဖန်ဟံဝဲ
သုညါပုအနုနု ၁၂နုနုမး
ဒီးကုဒါကု အယံပခုးအလီ
တဖန်ဘန်တံဟံကုအါဂုဒိန်
မး...သဝီဖိတဖန်ကွီထွဲအဆုန်
(ခုးလီလါ)အခုးလီဂုဒိန်မး
ပုယုသုညါမလိတံအါဂု
ဟဲယုသုညါမလိနုနုတံဖဲ
အံမုန်လတ်အံအယံယ
ဟဲကုကဒါကုဆု
ယဟံနုနုလီ.

အုမ်....

အနီနီ
တစ်နှစ်တာမ
ခုအံ့နှစ်
အိန်ဒီးတံမ
ထိဘိန်လီ.

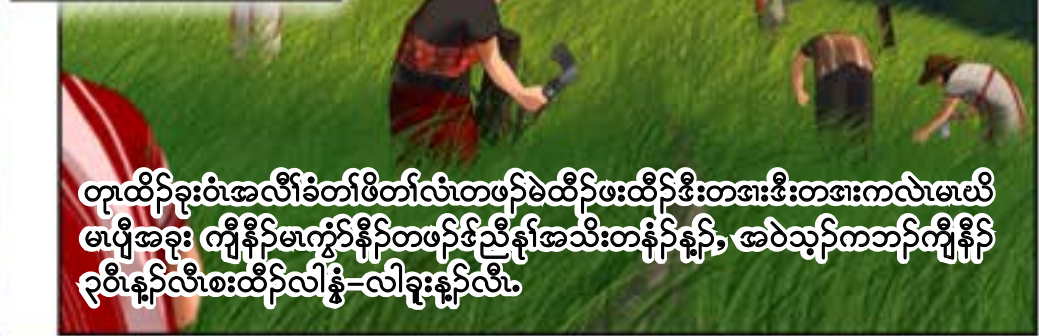
လာအိန်ထံးနှစ်စးထိန်တံကိန်ပုလုလာအဘိဗား
ဒီးတံစးဘျားကုတံထံတံတိအကစါလာအကွါထွဲ
ကဟုကယံတံမရးဒီးမုာ်မုာ်ကီးတံစးထိန်
မရးဒီးသးပုဟံခိန်ကမုာ်ပုလာအလုထာတံလီလာ
ကမရးဒီးပုကီးကဒီးကစးထိန်တံဖဲဒီး...
အါတကွါကမရဲလဲထံကွါမုတမုာ်လီသွကီးအိန်ထံး

တုမုာ်ဖဲဒီးဝံအလီခံအဲသ့ကဘိဗားမုာ်မုာ်တံ
စးထိန်လီသွကီးဘျားအကတံ-လီချီအိန်ထံး

စးထိန်လီချီဘျားကလံာ်-လီဒုဂ်ညါအိန်ထံးပိာ်မုာ်
တဖုာ်တဖးဒီးတဖးကစးထိန်ကတံဟံနီတံချီတံသုဒီး
ဘုချီဒီးသီးမုာ်ထိန်ခူးန့ကထိန်ယုာ်ဝဲဒီးတံချီအကတဖုာ်

တုထိန်ခူးဝံအလီခံတံဖိတံလံတဖုာ်ခဲထိန်ဖးထိန်ဒီးတဖးဒီးတဖးကလဲမေပီ
မပျီအခု ကျီနီဗဲကွါနီတဖုာ်ဒ်ညီနီအသီးတနံန့, အဲသ့ကဘိဗားကျီနီ
ဂုဝီန့လီစးထိန်လီန့-လီချးန့လီ.

ဖဲလီချးအကတံဘုဖဲထိန်လီဟုဂုမးဖဲန့အခါပအိန်ဒီးလုာ်တံကီးဝဲလံ
ဘျီခူးမုာ်တံလုာ်ထိန်တံဆုတံထံတံတံ,ထံကစါ,ကီကစါ,မုာ်အုကစါဒီးသီး
ကအံးထွဲကွါထွဲပခုတံဖဲအိန်မအိန်ကဒီးန့အသုအသုလာအဂုန့လီ.

ဖဲဘုစးထိန်အထိန်ဒီးဘုဂီထိန်ဘိဗားတံဆာကတံ
လာကူးဘုအခါလဲဖဲန့ပကအိန်ဒီးတံမသကီးတံ
ပုကီးဝဲလံလဲကူးဒီးကူးကံလီာ်သးအဘု...အိန်ဒီး
တံအုကွါအဆာကတံပကနံဟုဘိဗားအသိန်လာ
တံလီအါပုန့လီ.

ဖဲကူးဘုဝံအလီခံတံကဒီးတကမလု
လုာ်န့ကွါဘုချီလာအဂုတဖုာ်ဒ်သီးက
သုာ်အိန်ကဒီးခဲကိာ်တနံအဂီ(ပုတနီ
သုတံကတံကူးန့ဘုချီ)

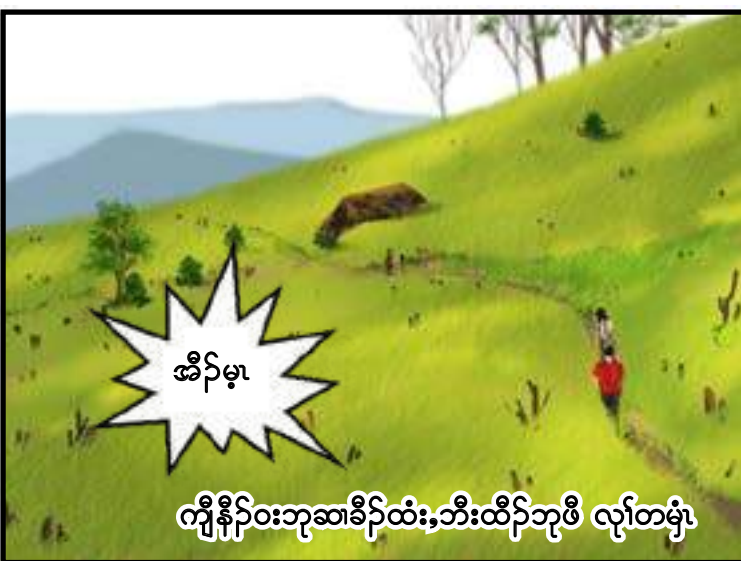

တုကူးဘုဝံလဲန့ကအိန်ဒီးတံလုာ်ကီးဝဲလံ“ကီးထိန်ထိန်”
ဖဲအံ့န့မုာ်ဝဲထိန်ဘုယုာ်န့လီဖဲတံလုာ်အခါအိန်ဒီး
ဖိဂီဖိဘီအိန်ဒီးတံစးဘျားထိန်ဘုယုာ်
လာအဟုာ်လီဘုသုာ်အါအါဂီဂီဒီး
လာပုလာပုကီးကအဂီန့လီ.

လာခံကတံန့အိန်ဒီးတံဖိသံးဟံးန့ဘုလဲအခဲဒီးအိန်သကီး
အိသကီးယုယုဖိဖိအိန်ဒီးတံစးဘျားလီာ်သးတကဘိဗားတက အအံ
ဟံပျီထိန်တံမရးတနံအတံပုန့လီ.
(အိန်ဒီးတံခွဲးသံးအိသံး,ကံာ်စု,ထုကဖုာ်တံန့လီ.)

အိန်မာ

ကျိန်ဝဲးဘုဆာခိန်ထံး,ဘီးထိန်ဘုဖီ လှိုင်တမ္ပါ

လဲ၊
လဲ၊
အိန်မာ

ဟ့၊
စီးယီးစ်
နဟဲကုလဲစီ

နိန်ယာနံကာ ထပ်မူ
(ဝဲးမုန်)မုန်ခိန်နိန်
မုန်တကလာသဝီမဲးယိန်ခံ

အိန်
ကဘဲး
ကဘဲး
နီ

မာ

အိ..ဟိ
!!!

မတတဖန်
အံလဲန်
အိန်ပုတါလီ
အံ

တါအိန်ခဲလက်
ဟဲလပခုးပူ
အံလီ

တါအံဟဲ
လာပုာ်ပူ
...အိန်
အါမးလီ

ပမိတသံမဲးလိန်ဒီး,ပမိတသံမဲးလိန်ဒီး,မဲးလိက်တီ
ရုန်အချဲ,မဲးလိက်တီနိန်အချဲ,ကတီမုာ်ပူ
အမဲးသုဝဲး..တါဒူးနိန်ကုပတသံ

ညီနီနိန်..တါလဒူးအံပသုာ်လီတါအမဲး
အိန်တုာ်လာ ၁၀၀ ကလုာ်လီ

တလါဒီးတလါနိန်..ပလဲဟဲးအိန်တါမုာ်တဘီအါမဲး
လာဒူးပူလီ..ဒီးအမုာ်သကီ,မိန်ဟဲသုာ်,ရုန်နိန်ဒီး
တါဒီးတါလီတါနုာ်တဖန်နိန်လီ

တၢ်လၢ
ပုကညီန့ၣ်..
ပိၣ်မုၢ်ကဲဒိၣ်လၢ
ဟံၣ်ပုလီၤ.
ဟးဟးဟါ

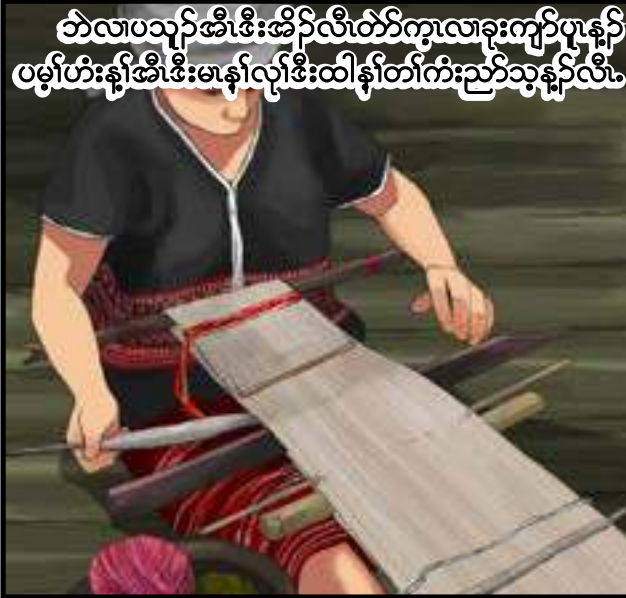
ပိၣ်မုၢ်မ့ၢ်ပုဟံးမုၢ်ဒါလၢကကူးန့ၢ်ကုဘၣ်ခဲဒီးတၢ်ရံၣ်
အဂတဖၣ်ဒီးသိးကသုၣ်အိၣ်ကဒီးလၢခဲကိၣ်န့ၣ်အဂီၢ်

မတၢ
အကီ
လဲၣ်

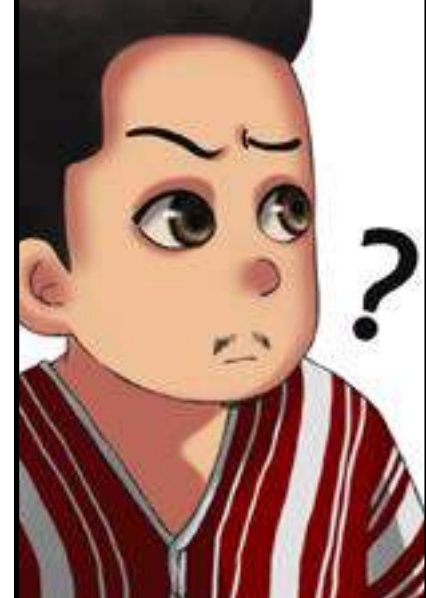
ဟီၣ်ဝီၤ
ကမုၢ်
အကီ

ဘဲလၢပသုၣ်အိၣ်ဒီးအိၣ်လီၤတၢ်ကုလၢလၢန့ၣ်ပုန့ၣ်
ပမ့ၢ်ဟံးန့ၢ်အိၣ်ဒီးမၤန့ၢ်လုၢ်ဒီးထီၣ်တၢ်ကိးညၢ်သ့န့ၣ်လီၤ.

ပဆၢအလုၢ်န့ၣ်ဒီးသန့အသးလၢသ့ၣ်ဘ့ၣ်အစွဲတဖၣ်
လၢတၢ်သိးလိာ်အသးဘၣ်န့ၣ်လီၤ တကလုၢ်ဒီး
တကလုၢ်အလုၢ်တၢ်သိးလိာ်အသးဘၣ်

ဟ့,အအံၤ
မ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢ
အလီၤဘၣ်
သ့ဘၣ်သး
ကဒီးတမံ

တၢ်ဗၢန့ၣ် မ့ၢ်တၢ်စံးဆၢ
တၢ်လၢတၢ်မၤအိၣ်ဘုလၢ
အလၢအိၣ် ဒီးတနံၣ်ညါအဂီၢ်

ဂုကတၢ်

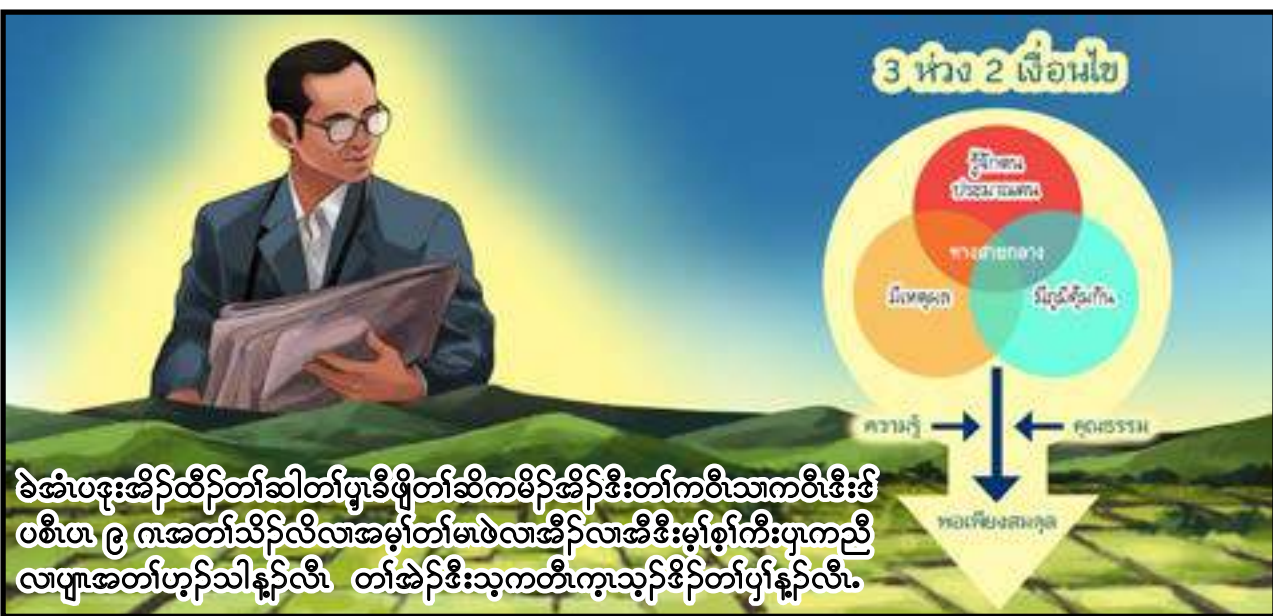
ကျံးကျံး ကျံးကျံး ကျံးကျံး
ကျံးကျံး ကျံးကျံး

မၤစၢသဝီဖိအတၢ်ဖိးအိၣ်မၤအိၣ်ခိဖျိတၢ်လၢအအိၣ်ဒီး
အိၣ်မၤအိၣ်တၢ်တဖၣ်ဒုးကဲထီၣ်ကုလၢတၢ်ဆါတၢ်ပု
ဒ်အမ့ၢ် "မိၣ်ဟဲသ့ၣ်ကမုၢ်" အသိးန့ၣ်လီၤ.

မိၣ်ဟဲသ့ၣ်အိၣ်အါ ဒီးတၢ်အိၣ်အဂတဖၣ်ဒ်
တၢ်ဆၢကတီၢ်အသိး...ပမၤထီၣ်မိၣ်ဟဲသ့ၣ်ကမုၢ်
ဒ်တၢ်ဆၢကတီၢ်အသိးန့ၣ်လီၤ.

ခဲအံ့ပဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဆါတၢ်ပုၤနီၣ်ဖျါတၢ်ဆိကမိၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ကဝါသကဝါဒီးဒ်ပစီၤပုၤ ၉ ကအတၢ်သိၣ်လိလၢအမၢ်တၢ်မၤဖဲလၢအိၣ်လၢအိၣ်ဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကိးပုၤကညီလၢပုၤအတၢ်ဟ့ၣ်သါန့ၣ်လီၤ တၢ်အိၣ်ဒီးသ့ကတီၤက့ၤသ့ၣ်ဒိၣ်တၢ်ပျၢ်န့ၣ်လီၤ

ဒ်ပမၤတၢ်သ့ၣ်အိၣ်ဖျးအိၣ်လၢပပျၢ်ပုၤန့ၣ် ပသ့ၣ်လီၤဖျးလီၤတၢ်အါမံၤလၢပအိၣ်အိၣ်သ့.. ပၣ် ယုၣ်စ့ၢ်ကိးဒီးဒိဖံၣ်ဒ်လဲၣ်

ဒိဖံၣ်ဘၣ်တၢ်သ့ၣ်လီၤအိၣ်လၢသ့ၣ်အိၣ်ထံးလၢပဒုးသဝီအယၢၤဖဲန့ၣ်သဝီဖိလဲၤယုၣ်အိၣ်တၢ်ဒီးတၢ်လၢၢ်, ကု, ဘိၣ်တဖၣ်လၢန့ၣ်အမဲၣ်ညါပဟံးန့ၢ်စ့ၢ်ကိးသ့ၣ်မုၢ်လၢဖိအိၣ်တၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ

အယိတၢ်အိၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဟဲန့ၣ်လၢဟံၣ်ပုၤအိၣ်စ့ၢ်ကိးတဘျီယီၤန့ၣ်လီၤ

ခဲအံ့န့ၣ်ပဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဆါဒိဖံၣ်အကလုၢ်ပကိးအမံၤလၢ “ဒိဖံၣ်ဖုဖံ” မ့ၢ်တၢ်ဟံးန့ၢ်ဖဲလၢညါတဖၣ်အမံၤ

တၢ်လၢပအိၣ်ဒီးပျၢ် တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးလၢပသ့ၣ်အိၣ်, အိၣ်ဒီးတၢ်ကုၢ်သ့လၢအလီၤစၢၤလီၤသ့ၣ်လၢဖဲလၢပုၤတဖၣ်အယိပဟံးန့ၢ်မံၤလၢအမ့ၢ် “ဖုဖံ” န့ၣ်လီၤ

ခဲအံ့ပဟံၣ်ဖျိၣ်ထီၣ်သကိးပုၤသဝီဖိလၢအတၢ်ထံၣ်လီၤပလိၣ်လၢဝုၢ်တဖၣ်ဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်ပုၤကညီအတၢ်ဆါတၢ်ပုၤပကိးအိၣ်လၢ “ပုၤကညီ” မ့ၢ်တၢ်မၤသကိးတၢ်န့ၣ်လီၤ

ပဲကိးကမၤတၢ်ကိးမံၤဒီးတသးပုၤနီၣ်ပဂံၢ်ထံးဘၣ်

အၣ်!

ဖိလဲၤသ့ၣ်ဧ

ပမၤတၢ်တမံၤဂုတမံၤဂု.. ပဘၣ်သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်ဘိလၢပဘၣ်ဟံၣ်ဒိၣ်ဟံၣ်ကန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်ဘၣ်တုဒီးကတီၤက့ၤသ့ၣ်ပျၢ်လၢ

အအိၣ်ဒီးပုၤ.. အအံၤမ့ၢ်ဖဲပုၤလၢပုၤအတၢ်သိၣ်လိန့ၣ်လိပုၤန့ၣ်လီၤ

သးပျၢ်သ့ၣ်ဘီဖိ မ့ၢ်သးပျၢ်ဟံၣ်ခိၣ်လၢအဟဲလီၤစၢၤတဆိဘၣ်တဆိ

ပုၤတကအံၤဟံးမုၢ်ဒါလၢတၢ်ကံၢ်တၢ်ဂုၢ်လၢဒုးသဝီပုၤဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကိးပုၤကွၢ်ထွဲဘၣ်ပးပုၤကညီအကံၢ်အဂီၢ်အတၢ်ဖဲတၢ်မၤလၢဖဲလၢပုၤဟံၣ်လီၤတၢ်နီၣ်ပုၤ လၢပဘၣ်ဟံးယၢ်ကျၢၤအိၣ်န့ၣ်လီၤ

ပတြာအိန်
ပုထံတဂု
ပတြာအိန်
ပုကီတဂု

ပုထံအိန်ပုထံဘန်ပု
ပုကီအိန်ပုကီဘန်ပု
ကတီးဒေပကီဂုဂု
အိန်ဘန်မု သိးဘန်အဆု

တံကုဆုဟံတဘျီအံဟုဂ်ထီဂ်တံမလိလစီယိးစံအါမံအါမိန်လီ.
ပတကြားသးပုနီဂ်ပဂံထံးတဂု ပကဘန်ကတီးကုပတံဆဲးတံလပထုသနုဒေဝဲတကု

ကသုဂ်ဆုဂ်လအိန်မုဂ် ပုကညီဆုဂ်လအဖိအလံ

...ကသုဂ်သုဝဲအဂံအဘါခိပျီအိန်မုဂ် မုမုဂ်ပုကညီတခိဆုဂ်လ
အဖိအလံအဖိဖိလံမုဂ်တံအဂုဒိဂ်လကဟံးဃာ်ကျာကျာဖိစု
အတံဂုတံဂါတဖုဂ်နုဂ်လီ

တံကီးမံဒဲးလဖိဖုဟုဂ်သါပု မုဂ်
“တံဟံလုဂ်ဟံပုနုဆုဂ်တံဘန်တု ဒီးသုဂ်ညါအိန်
လနုဆုဂ်တံဘန်တုအပုနုဂ်လီ”

ဖိလံသုဂ်စ မ်ပသးခုဒီးသးမုဂ်လပမုဂ်ပုကညီ မ်ပကုကတီးကုပသုသဝီဒီးပဟံဂ်ပဟံတကု

တော်ဆာကတော်ခွဲခါခဲအံ့န့ၣ် ပျသ့ၣ်စာ်သးဘိၣ်တဖၣ်ကဘၣ်ဟးထီၣ်လၢအဇုသဝီပူၤဒ်သိးကလဲၤဖံးလိ မၤလိတၢ် မ့တမ့ၣ်လဲၤယုတၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢခူခိၣ်ဝှ်ပူၤ အယိအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အါဘျီသးပူၤနီၣ်ကွဲးအတၢ် လုၢ်ဒိၣ်ပူၤဒိၣ်အဇုသဝီအတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ် ပျကိးကလုာ်ဒဲးအိၣ်ဒီးအကျိၣ်အတၢ်ဆဲးတၢ်လၢအထူသန့ ဒီးအတၢ်အိၣ်မူအကျဲၣ်တဖၣ်လီၤ ပျတကလုာ်လၢအတအိၣ်ဒီးအကျိၣ်န့ၣ်အတၢ်အိၣ်ဆၢထၢၣ်အကၢ် အကျၢတအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. အယိပအဲၣ်ဒီးဒုးသ့ၣ်ညါက့ၢ်ပျကညီသ့ၣ်စာ်သးဘိၣ်တဖၣ် လၢအသုတၢ် သးပူၤနီၣ်က့ၢ်အကျိၣ်ဒီးအတၢ်ဆဲးတၢ်လၢအထူသန့လၢအလုၢ်ဒိၣ်ပူၤဒိၣ်တဖၣ်တဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. ပဆၢမုၢ်လၢ လၢလံာ်တၢ်ဂီၤခွဲးခွဲးတဘျီအံၤကဒုးသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်က့ၢ်ပျကညီသ့ၣ်ဘိၣ်သးစာ်တဖၣ်လၢကသ့ဟံးယၢ်ကျၢ က့ၢ်အကျိၣ်တၢ်ဆဲးတၢ်လၢအထူသန့ဒီးအလုၢ်အလၢလၢအဂ့ၢ်တဖၣ်ဒ်သိးကစိၣ်မူဝဲဆူညါန့ၣ်လီၤ. အဂ့ၢ် ဒ်လဲၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ်တၢ်န့ၢ်သါအလုၢ်ဒိၣ်ပူၤဒိၣ်လၢအအိၣ်တၢ်လံာ်ဒီးမ့ၢ်တၢ်အိၣ်မူအကၢ်အကျဲၣ် န့ၣ်လီၤ. ပအဲၣ်ဒီးလၢအဝဲသ့ၣ်ကသးခုဟ်လုၢ်ပာ်ပူၤလီၤက့ၢ်အသးဒ်အမ့ၢ်ပျကညီတကလုာ်အသိး ပက ကျဲးစးဒုးအိၣ်ထီၣ်လံာ်တၢ်သိၣ်လိန့ၣ်လိလၢတၢ်ကဘၣ်သ့ၣ်အီၤလၢအဇုသဝီပူၤဒ်သိးပျကညီအလုၢ်အလၢ အထူသန့အတၢ်ဆဲးတၢ်လၢသ့ၣ်တဖၣ်ကဘၣ်တၢ်စိၣ်မူအီၤဆူညါန့ၣ်လီၤ.

သဝီမဲၢ်ယီၣ်ခံသးပျဟံၣ်ခိၣ် (စီၤဒံလိာ် တြာ်ကုလ်ရူၤအၢမ်ဖဲယံ)

ပျကညီအကျိၣ်ဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢမ့ၢ်တၢ်ပနီၣ်လၢအလိာ်ဖျါထီၣ်ပျကညီကလုာ်အတၢ်အိၣ်အသးဒ်အမ့ၢ် တၢ်အသိး မ့ၢ်တၢ်သးခုသးမုၢ်လၢပဝဲပျကညီတကလုာ်အံၤအိၣ်ဒီးအကျိၣ်ဒဲး. အတၢ်ဆဲးတၢ်လၢဒဲးဝဲ ပမၤလိပျကလုာ်ဂၤအကျိၣ်မ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဆၣ်အလီၢ်အိၣ်ဝဲလၢပကဘၣ်မၤလိန့ၢ်ပကစာ်အကျိၣ်စ့ၢ်ကိး လီၤ. လၢန့ၣ်အမဲာ်ညါပဘၣ်ဟံးယၢ်ကျၢက့ၢ်ပတၢ်ဆဲးတၢ်လၢပထူသန့ဒ်သိးဖိလဲၤလၢခံတဖၣ်ကစိၣ်မူက့ၢ် အီၤတစိၣ်ဘၣ်တစိၣ်ဒီးကမ့ၢ်တၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါလီၤပသးလၢပမ့ၢ်မတၢတကလုာ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးလံာ်တၢ်ဂီၤခွဲးခွဲး တဘျီအံၤကမ့ၢ်ဝဲကျဲတဘျီလၢအဒုးသ့ၣ်ညါစ့ၢ်ကိးပျကလုာ်ဂၤတဖၣ် ဒ်သိးကသ့ၣ်ညါပျကညီကလုာ် အါထီၣ် လီၤဆီဒဲတၢ်သဝီမဲၢ်ယီၣ်ခံ ဒီးလၢန့ၣ်အမဲာ်ညါကဒုးဖုးသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်က့ၢ်စ့ၢ်ကိးပျကညီသ့ၣ်ဘိၣ် သးစာ်တဖၣ်လၢကအဲၣ်ဒီးဟံးယၢ်ကျၢအကျိၣ်, အတၢ်ဆဲးတၢ်လၢအတၢ်အိၣ်မူအကျဲၣ်လၢအဂ့ၢ်တဖၣ်ဒီး သးခုဟ်လုၢ်ပာ်ပူၤက့ၢ်တၢ်န့ၢ်သါအံၤဒီးသးခုလၢအမ့ၢ်ပျကညီကလုာ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.

သဝီမဲၢ်ယီၣ်ခံပိာ်မုၢ်ကရၢအခါစး (နီၣ်ယၢနံးကၤ ထါမူ)

ပျကညီအကျိၣ်ဒီးအတၢ်ဆဲးတၢ်လၢမ့ၢ်တၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်ပျကညီကလုာ်အတၢ်မ့ၢ်တၢ်ဒ်အမ့ၢ်ပျတကလုာ်န့ၣ် လီၤ ပအဲၣ်ဒီးလၢပျကညီတဖၣ်ကဟံးယၢ်စိၣ်မူအီၤဆူညါတစိၣ်ဘၣ်တစိၣ် ပျသ့ၣ်ဘိၣ်သးစာ်ခွဲခါခဲအံၤ တဖၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါဖးဒိၣ်လၢတၢ်ကဟံးယၢ်ကျၢက့ၢ်ပျကညီကလုာ်အတၢ်အိၣ်အသးဆူညါန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်လဲၤဖံးလိမၤလိတၢ်လၢခူခိၣ်ဝှ်ပူၤမ့ၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ် အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်တကြးသးပူၤနီၣ်ကွဲးအဟံၣ်အယိ အပျ ကလုာ်အကျိၣ်ဒီးအတၢ်ဆဲးတၢ်လၢဘၣ် အဂ့ၢ်ဒ်လဲၣ်န့ၣ်ပျကလုာ်ကညီအံၤအကျိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်အထူသန့အ တၢ်ဆဲးတၢ်လၢတဖၣ်မ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ဝါလၢပဂြးဟံးယၢ်ကတီၤက့ၢ်အံၤဒ်သိးပျကလုာ်ဂၤဟံးယၢ်ဝဲအသိးန့ၣ် လီၤ. လၢပထံပကီၢ်ပူၤအံၤအိၣ်ဒီးပျကလုာ်အါကလုာ်လၢအအိၣ်ဒီးအကျိၣ်, အတၢ်ဆဲးတၢ်လၢအထူသန့ စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ ဒ်န့ၣ်အသိးပျတကလုာ်ဒီးတကလုာ်အိၣ်ဒီးအတၢ်ယံတၢ်လၢတဖၣ်ဟ်ယုာ်ဒီးပျကညီကလုာ် အယိ တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ်တၢ်ယံတၢ်လၢလၢထံကီၢ်ဒီးဘၣ်ညါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

မဲၢ်ယီၣ်ခံကွီသရၣ် (သရၣ်စိမ်ဆဲ ကွံရၢဖိနံအမိနံ)

ဖဆၢဟံးယၢ်ပျကညီကလုာ်အကျိၣ် မ့ၢ်လၢကျိၣ်မ့ၢ်တၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်ပကလုာ်ကညီ ပကျိၣ်မ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ် ဖိးဖျၢကညီကလုာ်အိၣ်တသ့စ့ၢ်ကိးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်တၢ်ဂီၤခွဲးခွဲးတဘျီအံၤယဖးဒီးမၤမုၢ်ယသးဒိၣ်မး ဖဆၢလၢဖျၢကလုာ်အဂၤတဖၣ်မ့ၢ်ဖးဒီးကသ့ၣ်ညါဝဲပျကညီကလုာ်အံၤအတၢ်ဖါအိၣ်ခုးလဲၤတရံးအသး အါထီၣ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. လံာ်တဘျီအံၤလီၤအဲၣ်ဒီးမးလီၤ.

မဲၢ်ယီၣ်ခံကွီဖိတက (နီၣ်ဝဲလၢစံနံ မိၤဒိၤလိၤစိၤ)

မဲၢ်ယီၣ်ခံအဂ့ၢ်အကျိၢ

သဝီမဲၢ်ယီၣ်ခံအမံၤလၢညါပျကိးအီၤလၢသဝီဖးမးဟီၣ် သဝီအံၤဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်အီၤအိၣ်အနံၣ် ၂၀၀လံၤ. ခဲအံၤအိၣ်ဝဲလၢအၢဖုစ့ၣ်ပူၤတၢ်ဘိၣ်မဲၢ်စ့ၢ်ကိးဝဲ သဝီအံၤဘၣ်တၢ်ပာ်ကံၢ်ပာ်ကျၢအီၤ လၢထံကီၢ်တၢ်ပာ်တၢ်ပြးဖဲနံၣ် ၂၅၄၂ န့ၣ်လီၤ. လၢအပူၤကွံာ်မ့ၢ်ဝဲသဝီဖၣ်လပံးအအဒုန့ၣ်လီၤ. ဒီး အိၣ်ဝဲလၢသဝီကရၢ ၈ န့ၣ်လီၤ.

ပျလၢအသ့ၣ်ထီၣ်သဝီအိၣ်ထံးအမံၤမ့ၢ်ဝဲစိၣ်ဘိၣ်လိာ် ဒီးတၢ်ပာ်တၢ်ပြးလၢသဝီပူၤလဲၤအသးဒ်တၢ် လီၤစၢလီၤသ့ၣ်အသိးဒ်ပစံးတၢ်အသိးပာ်မ့ၢ်လဲၤပူၤကွံာ်ဖိတကၤဖီၣ်ထီၣ်က့ၢ်ကဒီးပာ်အလီၢ်စ့ၢ်စ့ၢ် န့ၣ်လီၤ. ပျပူၤသဝီအိၣ်ပျကိးအီၤလၢ “ဟံၣ်ခိၣ်” ပျတကၤအံၤကဟံးမူဒါလၢတၢ်ဂံၢ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢအ ကဲထီၣ်အသးလၢအသဝီပူၤ ပျကမၤလၢအလီၢ်တသ့ဘၣ် ဒီးပျလၢကကဲထီၣ်က့ၢ်ဟံၣ်ခိၣ်လၢအသိ ကဘၣ်မ့ၢ်ဟံၣ်ခိၣ်အဖိခွါတကၤမ့ၢ်တမ့ၢ်အဘူးအတၢ်တကၤန့ၣ်လီၤ. ပျလၢအဟံးမူဒါလၢတၢ်ပာ် တၢ်ပြးခဲအံၤအမံၤမ့ၢ်ဝဲ စီၤဒံလိာ် တြာ်ကုလ်ရူၤအၢမ်ဖဲယံ

လၢအသဝီပူၤအိၣ်ဝဲလဲၤလၢ ၄၃၅ ဂၤပိာ်မုၢ် ၂၁၂ ဂၤပိာ်ခွါ ၂၂၃ ဂၤသဝီဖိတဖၣ်ဖံးအိၣ်မၤအိၣ် မ့ၢ်ဝဲတၢ်ဖဲးဒုးသ့ၣ်အိၣ်ဘုဒီးမၤဒုးလၢအလဲၤတရံးအသးတနံၣ်ဘၣ်တနံၣ်ဒ်ပျကညီအလုၢ်အလၢ အသိးန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်သ့ၣ်တၢ်လီၢ်လၢဖဲးသကိးဒုး ၇-၁၂ နံၣ် တဝါစ့ၢ်စ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

သဝီမဲၢ်ယီၣ်ခံမ့ၢ်ဝဲပူၤသဝီလၢအကဲထီၣ်တၢ်အဒိလီၤဆီဘၣ်ထွဲဒီးကညီတၢ်ဆဲးတၢ်လၢဒ်ကွီၣ်တဲၣ် ပဒိၣ်အတၢ်အာၣ်လီၤဖဲလၢအီၤကကံ ၃ သီနံၣ် ၂၀၁၀ လၢအဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်မၤမူထီၣ်ဂဲထီၣ်က့ၢ်ပျ ကညီအတၢ်အိၣ်မူအကျဲၣ် ဒ်သိးကမၤဘၣ်က့ၢ်ပျကညီအတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီးဟီၣ်ခိၣ် လီၢ်တၢ်ဖံးအိၣ်မၤအိၣ် ဒ်သိးကမၤကံၢ်ကျၢက့ၢ်ပျကညီအတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ် တၢ်ဆိကမိၣ်ဘၣ် ဃးပျကညီအတၢ်ဆဲးတၢ်လၢအတၢ်အိၣ်မူအကျဲၣ် မ့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်ကဟ့ၣ်ကယာ်ပျကညီအတၢ်အိၣ် မူဒီးအတၢ်ဆဲးတၢ်လၢ, အဇုသဝီလၢအဘၣ်ထွဲယုာ်ဒီးအတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိး, အတၢ်ဖံးအိၣ်မၤအိၣ် အလီၢ်, အစံာ်အဒုး, အတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ယုာ်ဒီးအတၢ်ကုၣ်သ့ကုၣ်ဘၣ်လၢအဟဲလီၤစၢလီၤသ့ၣ်လၢ ဖဲဖုလၢပူၤဒ်အမ့ၢ်တၢ်န့ၢ်သါအသိး...ဒီးတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤပဒိၣ်အတၢ်စိၣ်တၢ်သိကဟ့ၣ်ကယာ်အီၤ ဒ်သိးကစိၣ်မူဝဲဆူညါန့ၣ်လီၤ.

ကိုးစာဖိုင်ကရုတယာ်ဝဲဒ် ပုလုအမုာ်ကလုာ်ဒုာ်ပုထူလံဖိတဖၣ်အိၣ်ဝဲနီၣ်ဂံၢ် အကကွၢ်၃၇၀လၢထံကီၢ်အဘၣ် ၉၀ အပုလုဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ပမုာ်ထီၣ်သတြီၤကွၢ်န့ၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ဖိခဲလၢာ်အနီၣ်ဂံၢ်အကျါအဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒ်ထဲ ၅မုးကယၤဘၣ်ဆၣ်အဝဲသ့ၣ်အကျါ၁၅မုးကယၤန့ၣ်အိၣ်လၢပုလုအဖီၣ်ယာ်ကတၢ်အကျါန့ၣ်လီၤ. ကလုာ်ဒုာ်ပုထူလံဖိတဖၣ်အိၣ်ဒီးအကျိၣ်ဒ်ဝဲဒီးအဝဲသ့ၣ်အကျိၣ်ခဲလၢာ်အိၣ်ဝဲ ၇,၀၀၀ ယၣ်ယၣ်ဒီးအတၢ်ဆဲးတၢ်လၢလုာ်ဒိၣ်ပွၤဒိၣ်အိၣ်ဝဲ ၅,၀၀၀ အခိၣ်အယၤန့ၣ်လီၤ.

ကိုးစာဖိုင်အတၢ်ကစီၣ်စံးဝဲလၢပုသ့ၣ်တဖၣ်အံၤအိၣ်သနၣ်ကွၢ်ဒီးဒူသဝီ.တၢ်အိၣ်တၢ်ဆိဒီးအိၣ်ဒီးထူသန့တၢ်ဆဲးတၢ်လၢလုာ်အလီၤဆီလိာ်အသး ဘၣ်ဆၣ်ပုသ့ၣ်တဖၣ်အံၤအိၣ်ဒီးတၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲလီၤကံာ်လိာ်အသးလၢအမုာ်ဝဲတၢ်တတူၢ်လိာ်အိၣ်အမုာ်ပုလုအအိၣ်ဒီးအလုာ်အပွၤဒိၣ်တၢ်အိၣ်အသးအသိးလၢအမုာ်, အ တၢ်အိၣ်မူအကျဲ, အတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢဟီၣ်ခိၣ်လီၤအိၣ်ဆိးအပူ, မ့တမ့ၢ်အတၢ်လုာ်ဒိၣ်ပွၤဒိၣ်ဘၣ်ယးအတၢ်ဆဲးတၢ်လၢလုာ်အအိၣ်ဒီးအိၣ်အိၣ် အယံအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်တၢ်ကွၢ်ဆံးစ့ၤကွၢ်တလီၤအိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ထံဖိကီၢ်ဖိလၢကီၢ်ကီၣ်တဲၣ်ပုခဲလၢာ်ဟံဖိန့ၣ်, ပုထူလံဖိအိၣ်ဝဲထဲ ၁၀ % ပုသ့ၣ်တဖၣ်အံၤဘၣ်သကၢ်တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲဒီးအိၣ်ဘၣ်လၢတၢ်လီၤဘၣ်ယာ်သးအုးအပူ လီၤဆီဒ်တၢ် တၢ်တအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢပုဒ်ကီၢ်စာဖိုင်အတၢ်အာ်လီၤသကိးဘၣ်ယးပုထူလံဖိအတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ် ဒ်ကီၢ်ကီၣ်တဲၣ်အတၢ်အာ်လီၤဟံကၢ်ဟံကျါဖဲန့ၣ်၂၅၅၀ အသိးဘၣ် ပုထူလံဖိတဖၣ်ဘၣ်တၢ်ကွၢ်ဆံးကွၢ်တလီၤအိၣ် တန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ဒီးတနီၤတအိၣ်ဒီးအလံာ်ခိၣ်ဂီၤစ့ၢ်ကိးဘၣ် အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးအကျိၣ်ဒ်ဝဲ,အိၣ်ဝဲလၢတၢ်လီၤကစၢ်ခိၣ်ကလိကျါယံဒီးခုၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢကီၢ်ကီၣ်တဲၣ်အတၢ်ဘျၢမိၢ်ပုအပူန့ၣ်တတူၢ်လိာ်ဝဲတၢ်ကတိၤလၢအမုာ် ပုထူလံဖိဘၣ်မုာ်လၢတၢ်အံၤအယံပုသ့ၣ်တဖၣ်အံၤတအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ဒ်ကီၢ်စာဖိုင်အတၢ်အာ်လီၤအိၣ်အသိးဘၣ် အယံတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီးထံကီၢ်တၢ်ပတၢ်ပြးတအိၣ်ဘၣ်,ဟီၣ်ခိၣ်တၢ်လီၤတၢ်ကျဲအခွဲးအယာ်တအိၣ်ဘၣ်,တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢကကွၢ်ဟံလီၤအတၢ်အိၣ်မူဒ်ဝဲတအိၣ်ဘၣ် တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဝဲထီၣ်တိန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤမၤဟးစီၤကွၢ်ပုထူလံဖိတဖၣ်အတၢ်မုာ်တၢ်ဒီးအထူသန့အတၢ်ဆဲးတၢ်လၢလုာ်ပုဟီၣ်ခိၣ်ဖိတကလုာ်အသိးန့ၣ်လီၤ.

မုာ်လၢတၢ်အံၤအယံ တၢ်တူၢ်လိာ်ဒီးတၢ်ဟံကဲပုထူလံဖိအတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ဘၣ်ယးတၢ်အံၤထွဲကွၢ်ထွဲလီၤအသးဒ်ဝဲ.တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢဟီၣ်ခိၣ်လီၤအိၣ်လီၤဆိး, တၢ်လီၤတၢ်ကျဲ, ဟီၣ်ခိၣ်လီၤအဆၢတဖၣ်မုာ်တၢ်အကါဒိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အာ်လီၤတူၢ်လိာ်အံၤကမ့ၢ်တၢ်ဂုၤဒီးကျဲလၢကဟံးယာ်ကၢ်ကျါကွၢ်ပုထူလံဖိလၢကီၢ်ပု အတၢ်ဂုၤတၢ်ဝါ, တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့,ထူသန့တၢ်ဆဲးတၢ်လၢတဖၣ်လၢကစီၣ်မူအိၣ်ဆူညါတုၤလီၤလၢဖိစိၤလံစိၤန့ၣ်လီၤ.

လံာ်တ့တၢ်ဂီၤကွံးကွံးတဘၣ်အံၤဘၣ်တၢ်မထီၣ်အိၣ်ခိၣ်ဖျိလၢသဝီမဲာ်ယီာ်ခံအတၢ်တိစၢမၤစၢ “ ပုကညီကရုတၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်လၢအကၢ်အကျါ ” (สมาคมปวงกาးเผ่าชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน) (PASD) ယုာ်ဒီး Asia Indigenous Peoples Pact (AIPP) န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ပညိၣ်ကွၢ်စိမုာ်ဒ်သိးပုထူလံဖိအပုသးစၢတဖၣ်ကအဲၣ်ဒီးသးခုလၢအဟံၣ်အိၣ်ဖျါအလီၤ. အတၢ်မုာ်ပုကညီကလုာ်ယုာ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ညါလၢအတြးအဘၣ်ဒီးဒုးန့ၢ်ဟံၣ်သ့ၣ်ညါစ့ၢ်ကိးပုဂုၤပုဂုၤဘၣ်ယးတၢ်အိၣ်မူအတၢ်ဖံးအိၣ်မၤအိၣ်အကျဲလၢအဘၣ်ထွဲဒီးန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်ဘၣ်တုၤလၢအအိၣ်ဝဲတရံးတဖၣ် ခိၣ်ဖျိပုကညီကလုာ်အတၢ်ဖံးအိၣ်မၤအိၣ်အကျဲ,လၢအအိၣ်ဒီးလံာ်လံာ်,ထူသန့,တၢ်ဆဲးတၢ်လၢ,တၢ်ကံာ်တၢ်ဂုၤတဖၣ်ယုာ်ဒီးတၢ်ကူၣ်သ့ကူၣ်ဘၣ် လၢကအံၤကွၢ်ကွၢ်အဒူသဝီ ဒီးခိၣ်ယၤတၢ်ဝဲတရံးအတၢ်အိၣ်အသးတဖၣ် ဒ်သိးကအိၣ်ကၢ်ကျါဒီးဆူညါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.